

tályozás, hasítás, kérgezés, aprítás, rakodás, belső anyagmozgatás stb. összes munkái gépesítésén és részleges automatizálásán kívül fontos feladat a továbbszállításra nem kerülő faanyagoknak és választékoknak a telephez kapcsolódó vertikumokban történő feldolgozása, alapvetően szovjet gépek és berendezések alkalmazásával számolunk. A fakitermelési, anyagmozgatási, a rakodási és az erdőfeltárási munkák fejlesztéséhez szükséges új, nagytermelékenységű gépek és gépsorok között számos új szovjet gép belépését tervezzük.

Az erdők teljesítőképessége fokozását elősegítő erdőművelési munkák műszaki és technológiai színvonalának tervezett fejlesztésében az erdőfelújítási és erdőtelepítési, valamint talajjavítási munkafolyamatok gépesítése alapvetően szovjet gépeken nyugszik.

Reméljük, hogy a magyar erdőgazdálkodás új műszaki fejlesztési koncepcióinak megvalósítása során egyre több szovjet gép, gépsor, berendezés és technológia fogja elősegíteni a fejlődést, az erdőgazdasági munkák termelékenységének és gazdaságosságának növelését.

Д-р Г. Радо: ПРИМЕНЕНИЕ СОВЕТСКИХ МАШИН В ВЕНГЕРСКОМ ЛЕСНОМ ХОЗЯЙСТВЕ.

Уже в первоначальный период механизации, но и в дальнейший период механизации и в дальнейший период развития советские машины и рабочие методы оказали решающую помощь. Огромные результаты, достигнутые при техническом развитии Советского Союза в лесном хозяйстве, оказали и оказывают большую помощь в дальнейшем развитии венгерского лесного хозяйства. Практика настоящего времени и основа развития как в лесопользовании так, и в лесоводстве в области механизации в основном построена на советских машинах.

Dr. Radó G.: SOWJETISCHE MASCHINEN IN DER UNGARISCHEN FORSTWIRTSCHAFT.

Die sowjetischen Maschinen und Arbeitsmethoden bedeuteten schon in der ersten Etappe der Mechanisierung, aber auch im darauffolgenden Abschnitt der Entwicklung eine ausschlaggebende Hilfe. Die mächtigen Erfolge, die in der technischen Entwicklung der sowjetischen Forstwirtschaften erzielt wurden, waren und sind trotz der wesentlich verschiedenen Verhältnissen der heimischen Forstwirtschaft von grossem Einfluss auf ihre Weiterentwicklung. Unsere derzeitige Praxis und Entwicklungsvorhaben im Bereiche der Mechanisierung der Holznutzung wie auch des Waldbaues beruhen grundsätzlich auf den sowjetischen Maschinen.

A szovjet erdészeti irodalom szerepe Magyarországon

KOLOSSVÁRY SZABOLCSNÉ — HILLER ISTVÁN

A szovjet—magyar erdészeti tudományos kapcsolatok és irodalmi cserekapcsolatok jóval korábbiak, mint ahogy általában feltételezik. Ez egyrészt nyilvánvalóan annak is köszönhető, hogy még az első világháború előtt jó kapcsolatok alakultak ki a két ország kutatói között, amelyre az Erdészeti Kutató Intézetek Nemzetközi Szövetségének kongresszusai adtak lehetőséget. Ezekre vezethető vissza pl. Roth Gyulának G. F. Morozovval való személyes kapcsolata, levelezése és az a tény, hogy Roth már 1908-ban — G. F. Morozovnak 1914-ben Brüsszelben az oroszországi talajvízkutatásról tartott előadását megelőzően — javaslatot tett a hazai talajvíz-megfigyeléseknek az orosz módszer szerint való kiépítésére. A Szovjetunió a második világháború előtt a Nemzetközi Szövetségnek 1929-i stockholmi kongresszusán vett részt utoljára. A két ország és kutatói között azonban nem szakadtak meg a kapcsolatok, sőt bizonyos tekintetben bővültek. Előkerültek az elmúlt időszakból azok a dokumentumok, amelyek bizonyítják, hogy a soproni Bánya és Erdőmérnöki Főiskola már 1927-ben a Szovjetunió több felsőoktatási intézményével és tudományos intézetével tudományos folyóiratcserét kezdeményezett és folytatott. A tudományos cserekapcsolatokat

a Főiskola gyakorlatilag azonnal megteremtette a Szovjetunióval, amikor erre lehetősége kínálkozott.

A lehetőséget az adta, hogy — az erdészeti kísérletügy újraszervezésekor — ismét kiadták az 1918 végén megszűnt erdészeti tudományos folyóiratot, az „Erdészeti Kísérletek”-et. A Főiskolai Könyvtár igazgatója 1927-ben megkezdte levelezését a külföldi intézetekkel, felajánlva az „Erdészeti Kísérletek”-et cserepéldányként a szovjet intézetek és egyetemek tudományos kiadványaiért. Az egykori Főiskola tehát igényelte a szovjet erdészeti szakirodalmat. Az első megkeresést 1927. június 24-én küldték el Sopronból Leningrádba a Szovjetunió Tudományos Akadémiája Állandó Bizottságának, amely a Szovjetunió természeti kincseinek hasznosításával foglalkozott. A megvalósult első cserét követte a többi is. 1927 június első napjaiban csere létesült az akkori moszkvai Központi Erdészeti Kutatóintézettel és a leningrádi Erdészeti Intézettel, 1928-ban a moszkvai Tyimirjavez Akadémiával és a Szovjetunió Tudományos Akadémiájával. A Sopronból küldött cserekérő levelekre gyorsan érkezett a Szovjetunióból válasz. A válasszal általában már erdészeti kiadványaikat is elküldték az egyes intézmények. Így pl. az 1927-ben megvalósult tudományos folyóiratcsere eredményeképpen a Leningrádi Erdőmérnöki Akadémia kiadványa — „Trudü Leszotehnicseszkoj Akademii im. Sz. M. Kirova” címmel — 1940-ig járt a Főiskolának. A háború folytán az 1941. évi számok már nem érkeztek meg. A kiadvány 17 számát ma is őrzi az Erdészeti és Faipari Egyetem Központi Könyvtára.

Tudjuk, hogy egyes soproni professzoroknak állandó szovjet kapcsolataik voltak, ezeknek feltárása azonban ma már eléggé nehéz. Bizonyos azonban, hogy Roth Gyulának, Fehér Dánielnek kiterjedt szovjet kapcsolatai is voltak. 1926-ban pl. Sopronban járt a híres szovjet talajtan-tudós, Glinka professzor, őt és a többi vendéget Roth Gyula üdvözölte és kalauzolta a Főiskolán. Fehér Dániel már 1923-ban a botanikus kert megalapozásának munkálatainál szovjet kapcsolatokat létesített és magcserét bonyolított le. 1927-ben Fehér Dániel egy amerikai kérésre közölte azoknak az európai legismertebb könyvtáraknak listáját, amelyekkel ajánlatos kapcsolatba lépni. A Szovjetunió könyvtárai közül közel félszázat sorolt fel. Ezek a személyes kapcsolatok minden bizonnyal a háború kitöréséig folyamatosak voltak. Ezt bizonyítja az a könyv is, amelyet A. V. Tyurin szovjet professzor küldött 1938-ban Roth Gyulának. A könyvben a szerző sajátkezü ajánlását olvashatjuk.

A két világháború között az erdészeti tudománynak talán egyik ágazata sem váltott ki olyan nagy érdeklődést és vitát, mint az erdőtípológia, amely megteremtőjének G. F. Morozovot és a finn A. K. Cajandert tekintik. Morozov fő művét, az „Ucsenie o lesze” c. könyvét német nyelven először 1928-ban adták ki. Morozovra, mint a legnagyobb orosz erdőművelőre 1935-ben Magyar Pál hívta fel a magyar erdészeti szakközönség figyelmét. (Növényeszociológia és az erdőművelés. Erdészeti Lapok, 1935. 4. és 5. f.)

Morozov klasszikus műve „Az erdő élettana” címen magyar nyelven 1952-ben került a hazai szakközönség kezébe. A fordítást Roth Gyula lektorálta.

Az „Erdészeti Lapok” a Nagy Októberi Szocialista Forradalom után először csak az 1930-as évek elején kezd behatóan foglalkozni a szovjet erdészeti viszonyokkal, ettől kezdve azonban egyre többet és egyre részletesebben. 1931-ben pl. már felhívja a szakközönség figyelmét arra, hogy a Föld erdőterületének úgyszólván egyharmada a Szovjetunió birtokában van. Ha emellett figyelembe vesszük azt — írja a lap 1931-ben —, hogy a brazíliai, indiai és más trópusi fannemeket csak korlátolt mértékben lehet építészeti célokra igénybe venni, úgy a Szovjetunió nagyértékű fenyőfakészletei a világ jövő fakereskedelme szem-

pontjából különös jelentőségűek. Az eddig alig figyelembe vett szovjet erdőgazdaságra, erdészettudományra és irodalomra hirtelen felfigyelt az egész világ. A magyar szakajtó is arról kezdett írni, hogy a nagy befolyás miatt, amelyet a Szovjetunió a jövő fapiacára kifejthet, helyénvaló, ha a szakemberek megismerik erdő- és fagazdaságainak viszonyait, már csak azért is, mert a világpiacra való hirtelen feltűnésével a többi fát exportáló országokban (értsd a fában ma is gazdag kapitalista országokat) nagy nyugtalanságot váltott ki. Ebben az időben már nem szokatlan, hogy a magyar erdészeti szakajtó hosszú oldalakat szentel a Szovjetunió erdészeti viszonyai ismertetésének. Abban az időben a Szovjetunióról hazánkban közismerten csak pejoratív hangon emlékeztek meg — ha megemlékeztek —, így értékelnünk kell azoknak az erdészeti cikkíróknak tárgyilagosságát és reális szemléletét — néha talán bátorságát is —, amely a sorok közül néhol kicseng. Találkozhatunk ugyanis e cikkekben már olyan megállapításokkal is, hogy a Szovjetunióban (1931-et írunk) jelenleg a népgazdaság teljes átszervezés alatt áll és a fatermelés gyors és erőteljes fokozása érdekében az erdőgazdaságot és a fagazdaságot csodálatos energiával szervezni igyekeznek. Írtak arról, hogy az ötéves terv a fagazdaság erőteljes kiépítését tűzte ki céljául és hogy öt esztendő alatt 148 millió hektár erdő rendezését vették tervbe, ezenkívül pedig még 180 millió hektár erdőnek feltárása is tervezett. Az ötéves terv előírányzatában a fahasználatba bevont erdőterületeknek 27⁰/₀-os emelkedésével számoltak. Amikor ezeket hírül adták a szakközönségnek, természetesen jól látták azt, hogy az 1929-ben megkezdődött világgazdasági válság a kapitalista államokat súlyosan érintette, kiélezte belső és egymásközötti ellentmondásait, de azt is, hogy a Szovjetunió nemzetközi tekintélye megnőtt. Ennek hivatalos elismeréseként többek között Magyarország is felvette 1932-ben a diplomáciai kapcsolatokat a Szovjetunióval. Mindezek ismeretében is érdekes azonban a magyar erdészeti szakajtójának megnyilatkozása, amikor arról ír, hogy a szovjet kormány által az erdő- és fagazdaság kiépítésére előirányzott összegek az eddigi kiadásokhoz viszonyítva nagyon is nagyoknak tekinthetők. Az 1928—1933-ig terjedő ötéves időszakban az erdőgazdaság részére a kezelési költségek mellett 310 millió rubelt irányoztak elő. Ezt az összeget a félreeső erdőmasszívok feltárására kívánják fordítani — írta a lap. Majd azzal folytatja, hogy ugyancsak erősen készülnek a fagazdaság kiépítésére is. Erre a célra összesen 1105 millió rubelt irányoztak elő. Az ötéves terv értelmében 94 új fűrészüzemet és 53 egyéb famegmunkáló gyárat építenek, de nemcsak fűrészárut, hanem bútort, papírost, cellulózt, műselymet stb. kívánnak termelni a belföldi szükséglet kielégítésére és a kivitel céljaira. Hernyótalpú vontatókat kívánnak igénybe venni, hogy a szállítást eredményesebbé tegyék. Sok helyen jégutakat építenek, amelyek a szállítás, a közönséges hóutakkal szemben jelentékeny vonóerő megteremtését jelent, de ezeket a szükséges víz biztosítása miatt nehezen lehet berendezni. Mintegy végső konklúzióként a magyar erdészeti szakajtó azon az állásponton volt, hogy az ötéves terv előirányzott egyes elgondolásait kételkedéssel fogadja, de a kétkedések ellenére azzal kell számolni, hogy a Szovjetunió a legközelebbi években továbbra is tekintélyes fatömegeket fog a nyugat-európai piacra dobni. A megnövekedett szovjet export már 1929—30-ban is nyugtalanságot váltott ki az európai fapiacra, majd hozzáteszik, hogy a szovjet fahasználatok bővítésével mindenképpen számolni kell, függetlenül a politikai kormányzattól.

És hogy ebben az időben már nagy jelentőséget tulajdonítottak az orosz, illetve a szovjet erdészeti irodalomnak hazánkban is, arra rámutat az Erdészeti Lapok egyik száma, amelyben a Szovjetunió erdőgazdaságáról szóló egyik cikkben a következő mondattal kezdi fejtegetését: „Az orosz erdőgazdaság feltárt

viszonyainak beható tanulmányozása arra enged következtetni..." (E. L. 1931. 683. p.)

1931 szeptemberében az „Erdészeti Lapok” a szovjet vadászati kérdésekkel foglalkozik, ugyancsak 1931 decemberében a lap ismerteti a Szovjetunió Népbiztosok Tanácsának „nagy fontossággal bíró” rendeletét az erdőgazdálkodást illetően. 1932-ben a magyar szaksajtó arról is beszámol, hogy az Olaszországba irányuló szovjet fakivitel 1928-hoz képest máris 15-szörösére emelkedett és még emelkedik is. Megtudhatták a magyar szakemberek azt is, hogy a szovjet erdészeti tanulmányi és kísérleti intézményeket nagyvonalúan kívánják kiépíteni, a leningrádi főiskolát kísérleti erdőségeivel és mintafarmjával akadémiaiá vá akarják fejleszteni, valamennyi technikai főiskolát erdészeti fakultással kívánják kiegészíteni, kiváló külföldi szakembereket szándékoznak meghívni és hogy tervbevétték az erdőtörvény új átdolgozását.

Hamarosan már úgy találkozunk a Szovjetunió erdőgazdálkodásával kapcsolatos beszámolókkal, hogy ezek úgy kezdődnek: „mint ismeretes”... vagy „amint ismeretes”... stb. És ami utána következik az is kedvező. Pl. Amint ismeretes, a Szovjetunió háztartásában az erdőgazdaság hosszabb idő óta jelentékeny szerepet játszik és szerepe az utolsó öt esztendőben rendkívüli módon meg is növekedett. A nagymérvű ipari fejlődés és építkezések megnövelték a fa-szükségletet.

Ebben az időben válnak ismeretessé hazánkban az első orosz nyelvű betűszók, amelyek akkoriban a Szovjetunió erdészeti igazgatási rendszerének, osztályainak stb. rövidítései voltak, vagy gazdasági egységeket jelöltek. Így pl. a szaklapokat olvasók találkoznak az ilyen szavakkal: Glavleszprom, Glavleszhoz, Leszpromhoz, Lesztranszhoz, Leszhoz stb. Hosszú oldalakon keresztül olvashatunk arról, hogy az ötéves terv kezdete óta az idénymunkások száma csökkent és megteremtődött az állandó munkások hatalmas serege. Az erdei munkás-gyűjtőhelyeknek megszervezésével a Szovjetunió 1932-ben csakis erdei munkával foglalkozó, mintegy 50 000 erdei munkásból álló hadsereg felett fog rendelkezni. Egyidejűleg hozzáfogtak az erdei munkának mechanizálásához. Az utolsó két évben a legfontosabb erdőkerületekben több mint 400 motorral hajtott talpfafűrész-t állítottak fel. És ez már valósággal dicséretnek tűnik; átadtak az erdei munkásoknak nagyon sok motoros fűrész-t, kérgező gépet, fahasító gépet, raktározó berendezést és tökéletesített erdei munkásszerszámot. Racionalizálták és mechanizálták a vágástól a vasúti állomáshoz, illetve a víziutakhoz való szállítást is. Már ezernél sokkal több hernyótalpú vontatógép dolgozik a szovjet-orosz erdőgazdaságban. 1931/32 telén 25 000 km speciális téli szállításra alkalmas utat (jégutat) építettek, amelyeken 1931 decemberétől 1932 április végéig az erdők-ből mintegy 30 millió m³ fát fognak kiszállítani.

A magyar erdészeti szaksajtó megállapításait természetesen a szovjet erdészeti irodalomra alapozta. Sokáig lehetne még sorolni az érdekes közléseket, megállapításokat, most azonban már csak a következőkre kell szorítkoznunk. 1932-ben olvashatták az Erdészeti Lapok olvasói a következőket. A szovjet erdészeti szakirodalom igazán értékes megállapításokat tartalmaz. A Szovjetunióban a vonatkozó összes szakirodalmat rendszeresen feldolgozzák. Meglepő, hogy már akkor arról is olvashattak a lap olvasói, hogy ajánlatos volna megtanulni az orosz nyelvet, mert előbb vagy utóbb erre nagy szükség lesz. (E. L. 1932. 891. p.)

Az ország felszabadulása óta eltelt 22 év alatt a magyar erdőgazdaságot és erdészeti tudományt alapjaiban hatották át a szovjet eredmények és ma már nincs egyetlen olyan ágazata sem, amelyben ezek közvetlen vagy közvetett alkalmazása kimutatható ne lenne. Ezt híven tükrözi hazai szaksajtónk is,

amelyben számos szerző számol be, vagy hivatkozik a szovjet elvek, módszerek, technológiák, gépek alkalmazására. A felszabadulás utáni években, amikor Magyarország is az erdőterület növelése, az erdőtelepítés állt az előtérben, szinte valamennyi hazai szerző merített a szovjet mezővédő erdőtelepítés és az öntözőrendszerek fásításának tapasztalataiból. Amikor 1954-ben az erdőgazdálkodás fejlesztéséről kiadott minisztertanácsi határozattal kapcsolatban az erdők produktivitásának növelése súlyponti feladat lett, különösen a nevelő vágások elvi és gyakorlati vonatkozásaiban, a V-fás állománynevelés bevezetésében jutottak érvényre azok a szovjet tapasztalatok, amelyeket a magyar erdőgazdaság G. F. Morozov után az egyik legnagyobb szovjet erdőtűvelő, M. K. Tkacsenko „Általános erdőtűveléstaná”-ból, V. P. Tyimofejev „Felszabadító és elegyarány szabályozó tisztítás” c. könyvéből, valamint a szovjet erdőnevelési utasításból megismerhetett. A V-fás állománynevelés iránti élénk érdeklődést bizonyítja „Az Erdő”-ben 1958-ban megjelent számos cikk. Jelentőségét talán a legjobban dr. Magyar János fejezte ki: „A V-fás állománynevelés — forradalmi változás fa-termesztésünkben” c. 1960-ban megjelent tanulmányában. A fejlesztési határozat megvalósítása során kezdődött a nagyarányú erdő- és termőhelyterképezés is. A szovjet eredmények a „legkézzelfoghatóbban” a gépesítésben jelentkeznek. A kapcsolat nemcsak a szakirodalomra szorítkozik, hanem a KGST keretében, a szocialista országok közötti együttműködésben a hazai erdészeti kutatás valamennyi ágazata közül a gépesítés terén legélénkebb és leghatékonyabb a tapasztalatok és az eredmények tudományos és gyakorlati alkalmazása. A szovjet fahasználati gépesítés és munkaszervezés már az ország felszabadulása után felkeltette a magyar erdőgazdaság figyelmét és mint ahogy az „Erdőgazdaság” 1949. évi 5—6. számában már olvashattuk: „Megkezdték munkájukat a szovjet erőgépek”. 1951-ben Káldy József a folyamatos módszer szerint szervezett ugodi fakitermelési tapasztalatokat ismertette, majd 1952-ben „Az Erdő”-ben is összefoglalta a szovjet fakitermelési tapasztalatokat. Feltételezhetően ezek a kísérletek is hozzájárulhattak a szálfás fakitermelésre vonatkozó javaslatához. A szovjet futószalagrendszerű fahasználati munkaszervezést alkalmazta Déröldi Antal és Szász Tibor is a FAO részére 1960-ban a sikvidéki tölgy szálerdők tarvágásos fakitermeléséről készített munkatanulmányában is azzal a különbséggel, hogy a közelítést nem szálfában végezték. Az utóbbi években a fahasználati kutatás érdeklődésének homlokterében az erdei rakodók kérdése állt. Ebben a tekintetben a számos kisebb-nagyobb cikk fordításán kívül I. I. Szirotov és szerzőtársai 1962-ben megjelent „Fakitermelés” c. könyvéből a vonatkozó részek fordítása érdemel figyelmet.

A szovjet erdészeti irodalom szerepét a hazai erdőgazdálkodás fejlesztéséhez adott útmutatása határozza meg. Ma a gazdasági reformmal kapcsolatban a legidősebb és legbehatóbban tárgyalt probléma az erdészeti gazdaságtan. Ma — írja P. V. Vasziljev — az erdészeti gazdaságtan — éppen úgy, mint a többi ágazati gazdaságtan — feladata nemcsak az, hogy feltárja és megmagyarázza az ágazat általános viszonyait, feladatait és fejlesztésének útját, mint eddig történt, hanem a gyakorlat részére konkrét javaslatokat kell kidolgoznia a tervezés, a termelő tevékenység számbavételére, szervezésére, az ágazat vagy a vállalat ökonomiájának megjavítására. Ez természetesen nem jelenti a teoretikus kérdések elhanyagolását. Sőt ellenkezőleg: semmilyen elvont vita sem növeli annyira az elmélet jelentőségét és az elmélet iránti érdeklődést, mint az új gazdasági feladatok megoldásának élő gyakorlata.

Jelenleg a Szovjetunióknak két alapvető erdészeti gazdaságtani könyve van: 1963-ban jelent meg P. V. Vasziljev „Az élőkészlet használatának és újratermelésének ökonomiája” c. könyve, 1965-ben pedig kiadták „A Szovjetunió erdészeti gazdaságtanát”, amelyet P. V. Vasziljev, I. V. Voronyin, G. P. Motovilov és E. Ja. Szudacskov írt. (Az előbbi könyvből az OMgK-ban 444 szabványoldal fordítás is rendelkezésre áll.)

A közgazdasági felkészültség fejlesztése érdekében a 33 500 példányban megjelenő „Lesznoje Hozajsztvó” erdészeti gazdaságtani tanfolyamot szervezett, amelynek során a folyóirat a következő tárgykörökben közölt „előadásokat”: az erdőgazdasági vállalatok termelőtevékenysége és termelési struktúrája; az erdőgazdasági vállalatok ökonomiai tevékenysége, ennek tartalma és szervezése; az erdészeti gazdaságtan mai problémái; az erdőgazdaság állóeszközei és beruházásai; az erdőgazdasági vállalatok forgóalapjai és anyagi-műszaki ellátottságuk; az erdőgazdasági vállalatok termelési tevékenységének tervezése.

1966-ban Voronyezsben 250 fő részvételével erdészeti gazdaságtani értekezletet tartottak, amelyen a CSSZK, a Lengyel NK és az NDK képviselői is résztvettek. Itt P. V. Vasziljev az erdészeti gazdaságtani kutatás feladatait a következőkben jelölte meg: 1. a hosszúlejáratú fejlesztési tervezés általános rendszerének és módszerének kidolgozása, 2. az értéktörvény hatásának további beható vizsgálata, 3. az új erdőtörvénnyel kapcsolatos közgazdasági kérdések kidolgozása, 4. a bevezetendő gépek és technológiák gazdasági hatékonyságának értékelésére szolgáló módszerek kidolgozása, 6. matematikai módszerek és számítógépek alkalmazásának vizsgálata.

A. A. Cümekek előadást tartott a szocializmus gazdasági törvényeinek érvényesüléséről az erdőgazdaságban. A szocialista bővített újratermelés, a népgazdaság tervszerű, arányos fejlesztése és az erdőgazdálkodás sajátosságai alapján mindenekelőtt a tartamosság elvének érvényesítésére, továbbá a faipar helyes területi elhelyezésére mutatott rá. Hangsúlyozta, hogy az egyes tájakban a gazdasági és természeti adottságoknak megfelelő, differenciált gazdasági tevékenység van szükség, amely a fahasználatban és a fa újratermelésében a legkisebb költséggel a legnagyobb hatékonyságot biztosítja. A termelés gazdaságossága szempontjából alapvető jelentőségű az értéktörvény hatásainak érvényesülése; követelményeinek háttérbe szorítása okozta azt, hogy 1960-tól az erdőgazdaság veszteséges népgazdasági ágazat lett.

Az értéktörvényel kapcsolatban I. V. Voronyin professzor a lábonálló fa-tömegnek, valamint a növedéknek mind a fatermesztés önköltsége, mind a faárak alapján történő becslését tartja alapvető követelménynek.

A szovjet szaksajtó beszámol arról is, hogy folyamatban van a szovjet erdőgazdálkodás felfektetése. Ezalatt az erdőterület olyan mennyiségi és minőségi felvételét értik, amely a legutóbbi erdőrendezési felvételi és termőhelyi vizsgálati adatokra épül fel és lehetővé teszi az erdőtípusok minőségi értékelését, valamint az erdőtalaj értékelését (az átlagnövedék m³-ben és pénzben kifejezve).

Hazánk felszabadulása után a szocialista erdőgazdaság megteremtésével és fejlesztésével kapcsolatban a szovjet eredmények megismerése iránt az igény rendkívüli módon megnövekedett. Annak a dokumentációs munkának alapjain, amely 1948 őszén a szovjet mezővédő fásítási terv fordításával kezdődött, alakult ki az eltelt 22 év alatt a jelenlegi dokumentációs szervezet. Ma az erdőgazdaság és a fa elsődleges feldolgozása terén az Országos Mezőgazdasági Könyvtár, faipari vonatkozásban az Országos Műszaki Könyvtár és Dokumentációs Központ referáló lapokat ad ki, amelyek valamennyi szovjet szakfolyóiratban megjelent közleményre, az országba beérkezett könyvekre és egyéb

kiadványokra is felhívják a figyelmet. Az utóbbi években az Erdészeti és Faipari Egyetemen, a Faipari Kutató Intézetben és az Erdészeti Tudományos Intézetben egyaránt kiépült a dokumentációs szolgálat. Az egyetemi könyvtár „Erdészeti és Faipari Lapszemlé”-t ad ki, amely jelentős arányban közli a szovjet folyóiratokban megjelent cikkek részletesebb tartalmi kivonatait is. Az ERTI-ben, valamint az OMgK-ban készített témadokumentációk szintén behatóan foglalkoznak a szovjet eredményekkel. Az Erdészeti és Faipari Egyetem és a kutatóintézetek nemcsak a szakirodalmi tájékoztatással, hanem a kapcsolatok bővülésével a tájékoztató anyagok fordítása által is jelentős munkát végeznek.

A szovjet—magyar kapcsolatok szélesedését, a baráti együttműködést mutatta intézeteink kiterjedt cserekapcsolata is.

IRODALMI SZEMLE

A XII. Soproni Nyári Egyetem erdészeti előadásairól

A baráti külföldi országokban egyre nagyobb jelentőséget tulajdonítanak a Soproni Nyári Egyetem erdészeti vonatkozású rendezvényeinek. Ezt mutatták az elmúlt évek erdészeti előadásai is, méginkább azonban az 1967. évi XII. Soproni Nyári Egyetem eseményei. Mindenekelőtt azt kell megállapítanunk, hogy a Soproni Nyári Egyetem történetében ez az év hozta a legtöbb külföldi vendéget, egyúttal a legtöbb erdész szakembert, illetve szakmai érdeklődőt. Már egymagában ez a tény is alátámasztja azt az általános megállapítást, hogy a magyarországi nyári egyetemek egyre inkább szakosodnak, hogy a rendező városok jellegzetes sajátosságainak hangsúlyozása felé mutat a jövő. Helyes volt tehát a rendezőbizottság eddigi irányvonala; Sopronban a Nyári Egyetem programját feltétlenül az erdészet, a faipar és a határterületek tudományágaiból kell alapvetően összeállítani. Vannak ugyan olyan elképzelések is, hogy a jövőben szélesíteni kell a programot és jobban be kell kapcsolni mindazokat a tudományos intézeteket is, amelyek Sopronban működnek és az Erdészeti és Faipari Egyetemhez hasonlóan országos hírűek, sőt nemzetközi viszonylatban is nagy jelentőségűek. Amennyiben ezek a tudományos intézetek is bekapcsolódnak a következő nyári egyetemek munkájába, a rendezvényorsorozat tekintélye ismét emelkedni fog anélkül, hogy a Nyári Egyetem eddigi irányvonalán változtatni kellene. A Sopronban székelő és működő tudományos intézetek által művelt tudományágak ugyanis közel állnak az Erdészeti és Faipari Egyetemen oktatott tudományágakhoz, gondoljunk csak a geodéziára.

Az elhangzott 15 előadás közül 8 erdészeti kérdésekkel foglalkozott, illetve az erdészethez szorosan kapcsolódó kérdéssel. Valamennyi előadás német nyelven hangzott el, tekintve, hogy a hallgatók többsége ezt a nyelvet értette. Minden előadás után lengyel és magyar nyelvű összefoglaló hangzott el.

Az ünnepi megnyitót dr. Pankotai Gábor, tanszékvezető egyetemi tanár, az Erdészeti és Faipari Egyetem rektora tartotta. Ugyancsak az Egyetem rektora tartotta az első előadást is „Technika és erdőgazdálkodás” címmel. Előadásának első részében dr. Pankotai Gábor azzal foglalkozott, hogy a fa az emberiség történetében milyen nagy szerepet játszott. Mint a gazdasági élet egyik igen fontos nyersanyaga, a fa a szénbányászatnak, kohászatnak, mészégetésnek és a hajóépítés által a világkereskedelem kifejlődésének is jelentős mozgatója. Sokáig az erdőket kimeríthetetlen forrásnak gondolták, ennek megfelelően a fa kitermelését, kereskedelmi választékokra való feldolgozását, illetve kiszállítását tartották a legfontosabb feladatnak. Ezek a műveletek a mindenkori technikai fejlettséggel arányosan alakultak. Az erdőgazdálkodás kezdettől fogva igénybe vette a technika eszközeit. Amikor világossá vált, hogy az erdők nem kimeríthetetlenek, az erdőgazdálkodás ismét a technikai eszközöket hívta segítségül az erdők felújítási és újratelepítési munkálataihoz. A modern társadalomban a fa elvesztette régi szerepét, és más fontos áruk alapanyaga lett, így a papír- és cellulóziparé, a műanyag és építő-, valamint a lakberendező iparé. Egy előadás keretei igen rövid ahhoz — hangoztatta az előadó —, hogy az erdőgazdálkodás minden ágában bemutatathatók legyenek a korszerű műszaki berendezések, gépek és modern technológiák, ezért főleg a fakitermelésben alkalmazott technikai eszközökre, gépekre és